

Prawo osób niepełnosprawnych do samodzielności, integracji społecznej

Ratyfikacja Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej

1. **Prawa społeczne (w tym prawa osób niepełnosprawnych - przyp. KR) mają znaczenie z punktu widzenia gospodarczego i politycznego.** Stabilizują społeczeństwo, uchylają ryzyka związane z zaburzeniem rytmu rozwoju społeczno-gospodarczego. Podstawowym celem wzmocnienia praw socjalnych jest zmniejszenie społecznych i politycznych różnic oraz zakłóceń /M. Daly, Access to social rights in Europe, Strasburg 2002, s. 28;/.
2. Art. 15 ust. 1 i 2 kładzie nacisk na prawa osób niepełnosprawnych w związku z zatrudnieniem. Prawa osób niepełnosprawnych pojawiają się również w innych przepisach ZEKS w kontekście praw pracowniczych /art. 9 – poradnictwo zawodowe, art. 10 – szkolenie zawodowe/. Jednak **praw osób niepełnosprawnych nie należy utożsamiać tylko ze sferą praw pracowniczych.** Osoby niepełnosprawne mają prawo do korzystania z pozostałych uprawnień gwarantowanych w ZEKS na równi z innymi.
3. ZEKS rozszerzyła zakres art. 15 o ustęp 3-ci. Dotyczy on integracji i pełnego udziału w życiu wspólnoty. Środkami prowadzącymi do celu są pomoc techniczna mająca na celu pokonywanie przeszkód w porozumiewaniu się i przemieszczaniu się oraz umożliwianie im korzystania ze środków transportu, mieszkań, działalności kulturalnej i rozrywek.
4. ZEKS, jak i poprzedzająca ją EKS, **nie stanowi prototypu praw osób niepełnosprawnych.** Głównymi „motorniczymi” w tym obszarze są ONZ i MOP. Niemniej rewizja art. 15-go ma swoje podłoże również w dokumentach regionalnych. Uwarunkowana jest wcześniejszymi dokumentami RE /zob . I. Schomann, *The right of disabled persons to vocational training, rehabilitation and resettlement* (w:) *The*

European Social Charter and Employment Relation, red. N. Bruun, K. Lorcher, I. Schomann, S. Clauwaert, ETUI, Bruksela 2016 r., s. 330-331/.

5. **Polska pozostaje w zgodzie z art. 15 w zakresie przez nią ratyfikowanym**, tj. dot. ust. 1 i ust. 2 /conclusions 2016, Poland/. Zagadnieniem do rozważenia w kontekście ratyfikacji pozostaje jego ust. 3.

6. **Zgodnie z konkluzjami ECSR art. 15 ust. 3 wymaga:**
 - istnienia kompleksowego prawodawstwa dotyczącego niedyskryminacji obejmującego sferę publiczną i prywatną w określonych dziedzinach: mieszkalnictwo, transport, telekomunikacja i działalność kulturalna i rekreacyjna, nadto skuteczne środki zaradcze dla osób, które zostały potraktowane niezgodnie z prawem antydyskryminacyjnym,
 - przyjęcia spójnej polityki w zakresie niepełnosprawności polegającej na pozytywnych działaniach w celu osiągnięcia celów integracji społecznej i pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych. Środki te powinny mieć jasną podstawę prawną i być koordynowane. /conclusions 2007, Slovenia/

7. **Postanowienia ZEKS względem osób niepełnosprawnych /w rozszerzonym brzmieniu art. 15-go / nie stanowią obecnie na tyle wysokiego standardu, który stałby w sprzeczności z polskimi regulacjami.**

Polska ratyfikowała późniejszą od ZEKS Konwencję ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych z 2006 r., która stanowi wyższy standard ochrony. Zarazem w okresie ostatnich 20 lat nastąpiły daleko idące zmiany dotyczące praw osób niepełnosprawnych, postępu technicznego i w świadomości społecznej. **Ratyfikacja ZEKS w zakresie dotyczącym rozszerzonego art. 15 jest możliwa.**

8. Dostrzec jednak należy, iż **brzmienie ust. 3** dot. pozytywnych działań w sferze pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu wspólnoty **inaczej jawi się wobec prawotwórczej roli ECSR jak i znacznej niedookreśloności ust. 3-go.** /zob. np. conclusions 2016, France/. Wartościowy byłby przegląd nie tylko metodą formalno-dogmatyczną, ale również metodą case studies na podstawie dostępnych konkluzji